

Zakresy wiedzy i umiejętności dla ETAPU I Wojewódzkich Konkursów Przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego w roku szkolnym 2026/2027 w SP 20

JĘZYK ANGIELSKI.....	1
JĘZYK POLSKI.....	6
MATEMATYKA.....	9
BIOLOGIA.....	11
GEOGRAFIA.....	13
HISTORIA.....	14

JĘZYK ANGIELSKI

KONKURS PRZEDMIOTOWY Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO ROK SZKOLNY 2026/2027

I. Założenia ogólne i cele konkursu

Konkurs przeznaczony jest dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 20 w Jastrzębiu Zdroju

- Organizatorami konkursu są nauczyciele uczący języka angielskiego w Szkole Podstawowej nr 20 w Jastrzębiu Zdroju
- Za stronę merytoryczną konkursu odpowiadają nauczyciele angielski.
- W skład Szkolnej Komisji Konkursowej wchodzi nauczyciele angielski

Cele konkursu:

- Wspieranie i rozwijanie uzdolnień i zainteresowań lingwistycznych uczniów szkół podstawowych w zakresie języka angielskiego.
- Pogłębianie wiedzy o geografii, kulturze, historii i życiu codziennym mieszkańców Stanów Zjednoczonych Ameryki (USA).
- Tworzenie możliwości współzawodnictwa uczniów .
- Wyłonienie uczniów uzdolnionych językowo

II. Zakres umiejętności:

Konkurs Przedmiotowy z Języka Angielskiego obejmuje i poszerza treści podstawy programowej kształcenia ogólnego z języków obcych.

1. Znajomość środków językowych (leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych).
2. Rozumienie wypowiedzi.
3. Tworzenie wypowiedzi.
4. Reagowanie na wypowiedzi.
5. Przetwarzanie wypowiedzi

I. ZAKRES ŚRODKÓW LEKSYKALNYCH

Lp.	Zakres tematyczny	I stopień	II stopień	III stopień
1.	CZŁOWIEK – dane personalne, wygląd zewnętrzny, okresy życia, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, rzeczy osobiste, umiejętności	✓	✓	✓
2.	MIEJSCE ZAMIESZKANIA – dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, opis domu, prace domowe	✓	✓	✓
3.	EDUKACJA – szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, życie szkoły, uczenie	✓	✓	✓

Lp.	Zakres tematyczny	I stopień	II stopień	III stopień
	się, przybory szkolne, oceny szkolne, zajęcia pozalekcyjne			
4.	PRACA – popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsca pracy, wybór zawodu	✓	✓	✓
5.	ŻYCIE PRYWATNE – członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, określanie czasu, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy	✓	✓	✓
6.	ŻYWIENIE – artykuły spożywcze, lokale gastronomiczne, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe	✓	✓	✓
7.	ZAKUPY I USŁUGI – rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, promocje, wymiana i zwrot towaru	✓	✓	✓
8.	PODRÓŻOWANIE I TURYSTYKA – środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, kierunki świata, zwiedzanie, baza noclegowa	✓	✓	✓
9.	KULTURA – święta, obrzędy, tradycje i zwyczaje, dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, twórcy i ich dzieła, media	✓	✓	✓
10.	SPORT – dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, uprawianie sportu, obiekty sportowe	✓	✓	✓
11.	ZDROWIE – samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higiena codzienna	✓	✓	✓
12.	NAUKA I TECHNIKA – korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnej, odkrycia naukowe, wynalazki	✓	✓	✓
13.	ŚWIAT PRZYRODY – pogoda, rośliny i zwierzęta, krajobraz, pory roku, zagrożenia, ochrona środowiska naturalnego	✓	✓	✓
14.	ŻYCIE SPOŁECZNE – wydarzenia i zjawiska społeczne	✓	✓	✓
15.	WYRAŻENIA IDIOMATYCZNE I KOLOKACJE	✓	✓	✓
16.	Idiomy i kolokacje związane z rozrywką, sztuką oraz mediami	✓	✓	✓

II. ZAKRES ŚRODKÓW GRAMATYCZNYCH

Kategoria	Zakres	I stopień	II stopień	III stopień
PRZEDIMEK	Użycie przedimka nieokreślonego	✓	✓	✓
	Użycie przedimka określonego	✓	✓	✓
	Użycie przedimka zerowego	✓	✓	✓
RZECZOWNIK	Tworzenie liczby mnogiej regularnej	✓	✓	✓
	Tworzenie liczby mnogiej nieregularnej	✓	✓	✓
	Rzeczowniki policzalne	✓	✓	✓
	Rzeczowniki niepoliczalne	✓	✓	✓
	Forma dzierżawcza	✓	✓	✓
	Rzeczowniki złożone	–	–	✓
ZAIMEK	Zaimki osobowe w formie podmiotu	✓	✓	✓
	Zaimki osobowe w formie dopełnienia	✓	✓	✓
	Zaimki one/ones	✓	✓	✓
	Zaimki dzierżawcze	✓	✓	✓
	Zaimki wskazujące	✓	✓	✓
	Zaimki pytające	✓	✓	✓
	Zaimki nieokreślone	✓	✓	✓
	Zaimki względne	–	–	✓
	Zaimki zwrotne	–	–	✓

Kategoria	Zakres	I stopień	II stopień	III stopień
PRZYMIOTNIK	Zaimki emfatyczne	–	–	✓
	Zaimki wzajemne	–	–	✓
	Zaimek bezosobowy you	–	–	✓
	Przymiotniki dzierżawcze	✓	✓	✓
	Regularne stopniowanie przymiotnika	✓	✓	✓
	Nieregularne stopniowanie przymiotnika	✓	✓	✓
	Użycie so, such, how, too, not enough i what z przymiotnikami	✓	✓	✓
	Szyk przymiotników w zdaniu	✓	✓	✓
LICZEBNIK	Przymiotniki złożone	–	✓	✓
	Liczebniki główne	✓	✓	✓
	Liczebniki porządkowe	✓	✓	✓
PRZYSŁÓWEK	Regularne stopniowanie przysłówków	✓	✓	✓
	Nieregularne stopniowanie przysłówków	✓	✓	✓
	Przysłówki czasu i miejsca	✓	✓	✓
	Przysłówki sposobu, stopnia i częstotliwości	✓	✓	✓
	Tworzenie przysłówka od przymiotnika	✓	✓	✓
	Miejsce przysłówka w zdaniu	✓	✓	✓
PRZYIMEK	Przymyki miejsca, kierunku i odległości	✓	✓	✓
	Przymyki czasu	✓	✓	✓
	Przymyki sposobu	✓	✓	✓
	Wyrażenia przymikowe	✓	✓	✓
SPÓJNIK	Spójniki: and, or, because, if, unless, while, before, so, but, when, although, though, however, despite, as	✓	✓	✓
CZASOWNIK	Bezokoliczniki i formy osobowe	✓	✓	✓
	Czasowniki posiłkowe	✓	✓	✓
	Czasowniki modalne	✓	✓	✓
	Tryb rozkazujący	✓	✓	✓
	Czasowniki regularne	✓	✓	✓
	Czasowniki nieregularne	✓	✓	✓
	Imiesłów czynny	✓	✓	✓
	Imiesłów bierny	✓	✓	✓
	Question Tags (pytania ogonkowe)	✓	✓	✓
	Czasowniki wyrażające uczucia, emocje, upodobania, chęci, stany i czynności	✓	✓	✓
	Konstrukcja be going to	✓	✓	✓
	Konstrukcja have to	✓	✓	✓
	Konstrukcja would like to	✓	✓	✓
	Strona czynna	✓	✓	✓
	Strona bierna Passive Voice	–	✓	✓
	Następstwo czasów	–	–	✓
	Mowa zależna	–	–	✓
	Czasowniki złożone (phrasal verbs)	✓	✓	✓
	Wyrażenia had better, would rather, would prefer	–	–	✓

Kategoria	Zakres	I stopień	II stopień	III stopień
	Causative Form: have/get + object + past participle	–	–	✓
III. SKŁADNIA				
Lp.	Zakres	I stopień	II stopień	III stopień
1.	Zdanie pojedyncze: oznajmujące, pytające, przeczące	✓	✓	✓
2.	Zdanie pojedyncze z użyciem czasów: Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Present Perfect Simple, Present Perfect Continuous, Future Simple, Future Continuous, Past Perfect Simple, Past Perfect Continuous	✓	✓	✓
3.	Zdanie pojedyncze z użyciem czasów: Future Perfect, Future Perfect Continuous	–	–	✓
4.	Zdania z podmiotem it	✓	✓	✓
5.	Zdania z podmiotem there	✓	✓	✓
6.	Zdania z dwoma dopełnieniami	✓	✓	✓
7.	Zdania współrzędnie złożone	✓	✓	✓
8.	Pytania pośrednie	–	✓	✓
9.	Zdania przydawkowe: defining and non-defining relative clauses	–	–	✓
10.	Zdania okolicznikowe przyczyny	–	–	✓
11.	Zdania okolicznikowe celu	–	–	✓
12.	Zdania okolicznikowe czasu i miejsca	✓	–	✓
13.	Zdania okolicznikowe sposobu	–	–	✓
14.	Zdania okolicznikowe przyzwolenia	–	–	✓
15.	Zdania wykrzyknikowe	✓	–	✓
16.	Zdania warunkowe – 0 okres warunkowy	✓	✓	✓
17.	Zdania warunkowe – 1 okres warunkowy	✓	✓	✓
18.	Zdania warunkowe – 2 okres warunkowy	✓	✓	✓
19.	Zdania warunkowe – 3 okres warunkowy	–	–	✓
20.	Zdania warunkowe nierzeczywiste z: I wish, if only, suppose, it's (high) time, I'd rather/sooner	–	–	✓
21.	Zdania warunkowe mieszane (mixed conditionals)	–	–	✓

IV. INFORMACJA O ZAKRESIE I STOPNIA

Zakres wiedzy i umiejętności wymagany na I stopniu Konkursu Przedmiotowego z Języka Angielskiego został opracowany z uwzględnieniem treści realizowanych w szkole podstawowej oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego.

Zadania konkursowe na I stopniu mogą sprawdzać znajomość środków leksykalnych i gramatycznych, rozumienie tekstów pisanych, znajomość funkcji językowych oraz umiejętność stosowania języka angielskiego w typowych sytuacjach komunikacyjnych.

Zakres I stopnia może obejmować również treści wykraczające poza materiał realizowany w danej klasie, jeżeli pozostają one w zakresie podstawy programowej szkoły podstawowej i są odpowiednie do etapu edukacyjnego.

V. OZNACZENIA

✓ – zakres obowiązujący na danym stopniu konkursu

– – zakres niewymagany na danym stopniu konkursu

III. Rozumienie standardowych wypowiedzi pisemnych, np. napisów informacyjnych, listów, broszur, ulotek reklamowych, jadłospisów, ogłoszeń, rozkładów jazdy, instrukcji obsługi, tekstów narracyjnych, prostych artykułów prasowych, w zakresie

- ✓ określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu,
- ✓ znajdowanie w tekście określonych informacji,
- ✓ określanie intencji nadawcy/autora tekstu,
- ✓ określanie kontekstu wypowiedzi (np. nadawcy, odbiorcy, formy tekstu),
- ✓ rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu,
- ✓ rozróżnianie formalnego i nieformalnego stylu wypowiedzi.

IV . Tworzenie wypowiedzi pisemnych, np. notatki, ogłoszenia, zaproszenia, pozdrowień, życzeń, wiadomości, ankiety, pocztówki, e-maila, opisu, listu prywatnego, listu formalnego, w zakresie następujących umiejętności szczegółowych:

- ✓ opisywanie ludzi, przedmiotów, miejsc, zjawisk i czynności,
- ✓ opisywanie wydarzeń życia codziennego,
- ✓ przedstawianie faktów z przeszłości i teraźniejszości,
- ✓ relacjonowanie wydarzeń z przeszłości,
- ✓ wyrażanie i uzasadnianie swoich poglądów, uczuć, emocji,
- ✓ przedstawianie opinii swoich i innych osób,
- ✓ przedstawienie intencji, preferencji i życzeń,
- ✓ przedstawianie zalet i wad różnych rozwiązań i poglądów,
- ✓ opisywanie intencji, marzeń, nadziei i planów na przyszłość, ✓ opisywanie doświadczeń swoich i innych osób,
- ✓ prośba o radę i udzielanie rady,
- ✓ wyrażenie skargi, przeprosin,
- ✓ stosowanie formalnego lub nieformalnego stylu wypowiedzi w zależności od sytuacji.

V. Reagowanie na wypowiedzi w formie tekstu pisanego, w zakresie następujących umiejętności szczegółowych:

nawiązywanie kontaktów towarzyskich,

- ✓ rozpoczęcie, prowadzenie i kończenie rozmowy,
- ✓ stosowanie form grzecznościowych,
- ✓ uzyskiwanie i przekazywanie informacji i wyjaśnień,
- ✓ prowadzenie prostych negocjacji w sytuacjach życia codziennego,
- ✓ proponowanie, przyjmowanie i odrzucanie propozycji i sugestii,
- ✓ prośba o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia,

- ✓ wyrażanie swoich opinii, intencji, preferencji i życzeń,
- ✓ pytanie o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzanie się, sprzeciwianie się,
- ✓ wyrażanie swoich emocji,
- ✓ prośba o radę i udzielanie rady,
- ✓ wyrażanie prośby i podziękowania oraz zgody lub odmowy wykonania prośby,
- ✓ wyrażanie skargi, przepraszanie, przyjmowanie przeprosin,
- ✓ prośba o powtórzenie bądź wyjaśnienie (sprecyzowanie) tego, co powiedział rozmówca.

VI . Przetwarzanie wypowiedzi pisemnych w zakresie umiejętności przekazywania w języku obcym informacji zawartych w materiałach wizualnych, np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach, reklamach oraz tekstach obcojęzycznych.

VII . Zakres treści kulturoznawczych: Wiedza o Stanach Zjednoczonych Ameryki (USA)

- ilość Stanów
- symbole narodowe (flaga , motto, nazwa hymnu, zwierzę, kwiat , drzewo, ptak)
- stolica
- granice lądowe
- największe miasta
- geografia (najwyższa góra, najdłuższa rzeka, największe jezioro, najgłębsze jezioro, najwyższy wodospad)
- prezydenci (pierwszy i ostatni)

Odwołanie do strony internetowej <https://www.kids-world-travel-guide.com/usa-facts.html>

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Języka Angielskiego jest zgodny z zakresem treści zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego z przedmiotu język obcy nowożytny w szkole podstawowej oraz ją poszerza. Zakres ten obejmuje również treści zawarte we wskazanych źródłach. Uczestnik konkursu jest zobowiązany do zapoznania się z nimi.

JĘZYK POLSKI

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego dla uczniów szkół
podstawowych województwa śląskiego w roku szkolnym 2026/2027 – ETAP I

I. Cele konkursu:

1. Pogłębianie wiedzy i umiejętności.
2. Pobudzanie twórczego myślenia.
3. Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań uczniów.
4. Rozwijanie umiejętności stosowania zdobytej wiedzy w praktycznym działaniu.
5. Wdrażanie do samokształcenia i podejmowania odpowiedzialności za własny rozwój.

6. Stwarzanie uczestnikom konkursu możliwości prezentacji uzdolnień i samorealizacji.

II. Zakres umiejętności:

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego opisane są w podstawach programowych dla przedmiotu język polski dla szkoły podstawowej.

1. Czytanie ze zrozumieniem różnych tekstów kultury.
2. Analizowanie i interpretowanie utworów literackich oraz innych tekstów kultury z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Wykorzystywanie podstawowej wiedzy o języku – znajomość pojęć oraz terminów służących opisywaniu języka i komunikowaniu się ludzi.
4. Tworzenie wypowiedzi pisemnej na określony temat.
5. Umiejętność samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.
6. Wykorzystywanie elementów retoryki do tworzenia wypowiedzi pisemnych.
7. Stosowanie wiedzy o języku w tworzonych przez siebie wypowiedziach, w tym zasad ortografii i interpunkcji.

III. Zakres treści:

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Języka Polskiego jest zgodny z treściami podstaw programowych dla przedmiotów język polski dla szkoły podstawowej dla klas IV-VI. Obejmuje również treść lektury: **Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa***

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1. omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
2. rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
3. rozpoznaje czytany utwór jako baśń, powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;
4. zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
5. rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
6. opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
7. charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
8. rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;
9. wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
10. określa tematykę oraz problematykę utworu;
11. wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
12. nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
13. objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
14. przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;
15. wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;

16. wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1. wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio;
2. określa temat i główną myśl tekstu;
3. dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
4. odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
5. odróżnia informacje o faktach od opinii;
6. rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;
7. odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;

1. **Gramatyka języka polskiego.** Uczeń:

1. rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przymimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
2. odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
3. dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
4. rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
5. rozumie konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika, przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej i odwrotnie, odpowiednio do celu i intencji wypowiedzi;
6. stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
7. poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
8. nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
9. określa funkcję wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach;
10. rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
11. rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi;
12. rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
13. przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1. posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
2. używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;

3. rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi;
 4. rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
 5. rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie jego funkcje w tekście;
 6. dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
 7. rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;
3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:
1. identyfikuje tekst jako komunikat;
 2. identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
 3. określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;
 4. rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;
 5. rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.
4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:
1. pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz zna i stosuje reguły pisowni;
 2. poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:
 1. rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji;
 2. tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny;
2. Mówienie i pisanie. Uczeń:
 1. tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, tekst o charakterze argumentacyjnym;
 2. tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
 3. redaguje notatki.

MATEMATYKA

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Matematyki- ETAP I

I. Cele konkursu:

1. Kształtowanie i rozwijanie zainteresowań i zdolności matematycznych.
2. Rozwijanie umiejętności wykorzystania posiadanych wiadomości podczas rozwiązywania zadań i problemów matematycznych.

3. Wyłanianie talentów matematycznych.
4. Wdrażanie do samokształcenia i podejmowania odpowiedzialności za własny rozwój.
5. Motywowanie szkół do podejmowania różnorodnych działań w pracy z uczniem zdolnym.

II. Zakres umiejętności:

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Matematyki opisane są w podstawie programowej dla przedmiotu matematyka dla szkoły podstawowej - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

III. Zakres treści:

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Matematyki jest zgodny z treściami podstaw programowych dla przedmiotu Matematyka dla szkoły podstawowej.

1. Zakres umiejętności.

Sprawność rachunkowa. Uczeń:

- wykonuje działania i wykorzystuje te umiejętności w sytuacjach praktycznych.
- weryfikuje i interpretuje otrzymane wyniki oraz ocenia sensowność rozwiązania.

2. Wykorzystanie i tworzenie informacji. Uczeń:

- odczytuje, interpretuje i przetwarza dane przedstawione w różnej formie,
- interpretuje teksty o charakterze matematycznym oraz graficznie przedstawia dane,
- używa języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników.

3. Wykorzystanie i interpretowanie reprezentacji. Uczeń:

- używa prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych, interpretuje pojęcia
- matematyczne i operuje obiektami matematycznymi,
- dobiera model matematyczny do prostej sytuacji oraz buduje go w różnych kontekstach, także w kontekście praktycznym.

4. Rozumowanie i argumentacja. Uczeń:

- przeprowadza proste rozumowanie, podaje argumenty uzasadniające poprawność rozumowania,
- Rozróżnia dowód od przykładu,
- dostrzega regularności, podobieństwa oraz analogie i formułuje wnioski na ich podstawie,
- stosuje strategię wynikającą z treści zadania, tworzy strategię rozwiązania problemu, również w rozwiązaniach wieloetapowych oraz w takich, które wymagają umiejętności łączenia wiedzy z różnych działów matematyki:

- Liczby naturalne w dziesiętkowym układzie pozycyjnym (I. I -1.5).
- Działania na liczbach naturalnych (11.1-11.17),
- Liczby całkowite (III. .111.5).
- Ułamki zwykłe i dziesiętne (IV. I-IV.14).
- Działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych (V. I -V.9).
- Elementy algebry (VI.I-VI.2).
- Proste i odcinki (VII.I-VII.5).
- Kąty (VIII. I-VIII.6).
- Wielokąty(1X.1-1X.8).
- Obliczenia w geometrii (XLI-XI.7).
- Obliczenia praktyczne (XII. I-XII.9).
- Zadania tekstowe (XIV. 1-XIV.7).
- Potęgi o podstawach wymiernych (I. I -1.5).

- Tworzenie wyrażeń algebraicznych z jedną i z wieloma zmiennymi (III. I - 111.4).
- Przekształcanie wyrażeń algebraicznych. Sumy algebraiczne i działania na nich (IV. I-IV-4).
- Obliczenia procentowe (V. I-V .5).
- Równania z jedną niewiadomą (VI. I -VI.5).
- Własności figur geometrycznych na płaszczyźnie (VIII. I -VIII.7).
- Wielokąty (IX.).

BIOLOGIA

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz proponowanej literatury Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Biologii dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 20 w Jastrzębiu-Zdroju w roku szkolnym 2026/2027

I. Cele organizacji konkursu

1. Rozwijanie i pogłębianie u uczniów zainteresowań i pasji związanych z poznawaniem przyrody oraz kształtowanie myślenia naukowego.
2. Doskonalenie u uczniów umiejętności rozumowania, argumentowania i wnioskowania.
3. Kształcenie u uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanej wiedzy podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów.
4. Rozwijanie u uczniów umiejętności projektowania doświadczeń oraz analizowania i interpretowania wyników eksperymentu.
5. Motywowanie nauczycieli do podejmowania różnorodnych działań w zakresie pracy z uczniem zdolnym.

II. Zakres treści

Zakres treści obejmuje i poszerza treści podstawy programowej dla przedmiotu biologia dla szkoły podstawowej określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz.U. 2017 poz. 356, ze zm.)

III. Zakres umiejętności:

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Biologii opisane są w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z przedmiotu biologia.

Uczeń:

- wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w organizmach roślinnych i zwierzęcych,
- opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy roślinne i zwierzęce,
- opisuje i rozpoznaje tkanki,
- określa problem badawczy, formułuje hipotezy, planuje i przeprowadza oraz dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia biologiczne,
- określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą,
- analizuje wyniki doświadczenia lub obserwacji i formułuje wnioski,
- wykorzystuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji,
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne i liczbowe,
- posługuje się podstawową terminologią biologiczną,

- interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe między zjawiskami, formułuje wnioski,
- przedstawia opinie i argumenty związane z zagadnieniami biologicznymi.

Stopień: pierwszy

Zakres treści

1. Organizm i chemizm życia:

- a) hierarchiczna organizacja budowy organizmów;
- b) rozpoznawanie na podstawie rysunku, schematu, zdjęcia lub opisu elementów budowy komórki (błona komórkowa, cytoplazma, jądro komórkowe, chloroplast, mitochondrium, wakuola, ściana komórkowa) i określanie ich funkcji;
- c) charakterystyczne cechy budowy komórki bakterii, roślin i zwierząt oraz rozpoznawanie tych typów komórek na schemacie, zdjęciu lub na podstawie opisu;
- d) fotosynteza - substraty, produkty i warunki przebiegu procesu oraz wpływ wybranych czynników na intensywność procesu fotosyntezy;
- e) oddychanie tlenowe i fermentacja jako sposoby wytwarzania energii potrzebnej do życia (substraty, produkty i warunki przebiegu procesów);
- f) czynności życiowe organizmów żywych.

2. Różnorodność życia:

- a) zasady systemu klasyfikacji biologicznej;
- b) charakterystyczne cechy organizmów, które pozwalają przyporządkować je do odpowiednich królestw;
- c) wirusy jako bezkomórkowe formy materii;
- d) drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wirusowych (grypa, ospa, różyczka, świnka, odra, AIDS);
- e) bakterie – występowanie, budowa, czynności życiowe;
- f) drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób bakteryjnych (gruźlica, borelioza, tężec, salmonelloza);
- g) grzyby – występowanie, charakterystyczne cechy budowy, różnorodność budowy, czynności życiowe (odżywianie, oddychanie), znaczenie w przyrodzie i dla człowieka.
- h) porosty – budowa, rola i znaczenie dla przyrody i środowiska – treści wykraczające poza podstawę programową;

3. Różnorodność i jedność roślin:

- a) charakterystyczne cechy budowy zewnętrznej mchów, paprociowych, roślin nagonasiennych, roślin okrytonasiennych;
- b) przyporządkowanie rośliny przedstawionej na rysunku lub zdjęciu do określonej grupy roślin (mchy, paprociowe);
- c) rozpoznawanie przedstawicieli rodzimych drzew nagonasiennych i liściastych na podstawie rysunku, zdjęcia lub opisu;
- d) znaczenie mchów i paprociowych w przyrodzie;
- e) znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;
- f) budowa, funkcja i modyfikacje korzenia, łodygi i liścia roślin okrytonasiennych - treść wykraczająca poza podstawę programową;
- g) budowa i funkcja kwiatu roślin okrytonasiennych;
- h) sposoby rozprzestrzeniania się nasion;
- i) wpływ temperatury, dostępu tlenu, światła, wody na proces kiełkowania nasion roślin okrytonasiennych.

4. Budowa mikroskopu.

Proponowana literatura – dowolny podręcznik do klasy 5 szkoły podstawowej.

GEOGRAFIA

Zakres materiału Etap I Szkolny - rok szkolny 2026/2027

Zakres treści: Geografia fizyczna świata. Krajobrazy Ziemi. Geografia Polski. Region - województwo śląskie.

1. Mapa: ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna, skala mapy, znaki na mapie, treść mapy.
2. Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.
3. Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.
4. Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi.
5. Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.
6. Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna KrakowskoCzęstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
7. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
8. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, zatrudnienia); migracje Polaków; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zmiany struktury przemysłu Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; atrakcyjność turystyczna Polski.
9. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (np.: zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki.

HISTORIA

Wojewódzki Konkurs Przedmiotowy z Historii - etap szkolny rok szkolny 2026/2027

I. Cele konkursu:

1. Doskonalenie sprawności czytania, pisania oraz korzystania z informacji.
2. Upowszechnianie czytelnictwa i rozwój kompetencji czytelniczych uczniów.
3. Rozwijanie humanistycznych zainteresowań uczniów szkół podstawowych.
4. Wdrażanie do samokształcenia i podejmowania odpowiedzialności za własny rozwój.
5. Stwarzanie uczestnikom konkursu możliwości prezentacji uzdolnień i samorealizacji.

II. Zakres umiejętności :

1. Sytuowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych w czasie i przestrzeni.
2. Porządkowanie chronologiczne.
3. Dostrzeganie zmian w funkcjonowaniu społeczeństw i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia.
4. Dostrzeganie ciągłości rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego.
5. Charakteryzowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych.
6. Dostrzeganie i wyjaśnianie związków przyczynowo – skutkowych.
7. Wyjaśnianie znaczenia wydarzeń dla rozumienia współczesnego świata.
8. Pozyskiwanie i porównywanie informacji pochodzących z różnych źródeł.
9. Tworzenie narracji historycznej w oparciu o informacje pochodzące z różnych źródeł.
10. Formułowanie wniosków i ocen.

III. Zakres treści:

1. Cywilizacje starożytne:
 - a) porównanie koczowniczego trybu życia z osiadłym;
 - b) cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu - lokalizacja w czasie i przestrzeni oraz charakterystyka struktur społecznych i systemu wierzeń;
 - c) systemy sprawowania władzy oraz organizacja społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;
 - d) najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;
 - e) narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.
2. Świat islamski i Bizancjum:
 - a) zasięg podbojów arabskich i ich wpływ na Europę;
 - b) zasięg i osiągnięcia cesarstwa bizantyjskiego;
 - c) dostrzeganie różnic między chrześcijaństwem wschodnim i zachodnim.
3. Władza, społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy:
 - a) państwo Franków;
 - b) rozłam w Kościele w XI wieku;
 - c) relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską;
 - d) system lenny i podziały społeczne w średniowieczu;
 - e) życie średniowiecznego miasta i wsi;

- f) kultura rycerska;
 - g) styl romański i styl gotycki;
 - h) rola Kościoła (w tym zakonów) w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.
4. Polska w okresie wczesnopiastowskim:
- a) państwo pierwszych Piastów i umiejscowienie jej w czasie i przestrzeni;
 - b) okoliczności przyjęcia chrztu przez Piastów oraz następstwa chrystianizacji Polski;
 - c) kryzys, odbudowa i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
 - d) dokonania Bolesława Krzywoustego.
5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego:
- a) przyczyny oraz skutki rozbitcia dzielnicowego;
 - b) przemiany społeczne i gospodarcze, z uwzględnieniem ruchu osadniczego;
 - c) sytuacja międzynarodowa ziem polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego;
 - d) proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku.
6. Polska w XIV - XV wieku:
- a) rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;
 - b) dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej;
 - c) unia Polski z Litwą;
 - d) związki Polski z Węgry w XIV i XV wieku;
 - e) relacje polsko-krzyżackie w XIII-XV wieku;
 - f) rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego (do konstytucji nihil novi).